

Ferrotüüpia - ülevaade ajaloost ja tehnikast

**1851. aastal Frederick Scott Archeri
leiutatud märgkolloodiummenetlus
võimaldas valmistada mitte ainult
kvaliteetseid klaasnegatiive ja
ambrotüüpe, vaid teha fotosid teistelegi
alusmaterjalidele (nt nahale, papile,
metallile).**

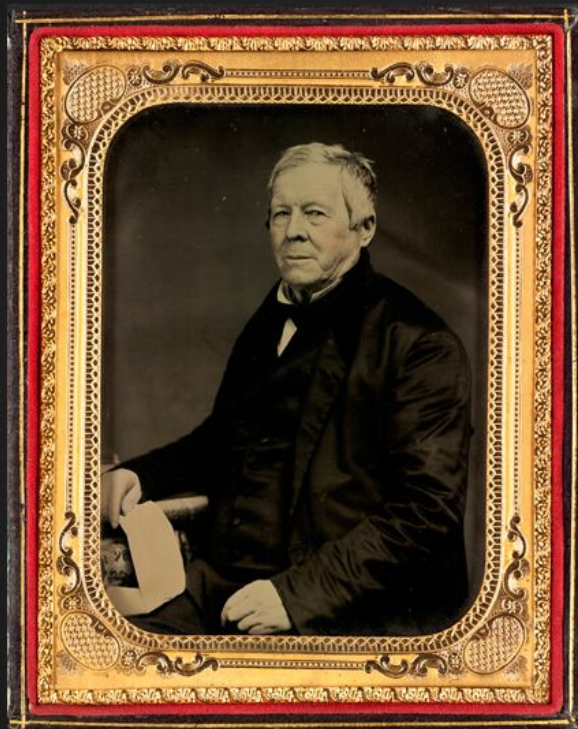
Kolloodium - eetripõhise lahusega kilejas materjal, mida kasutatakse meditsiinis haavade liimimiseks, samuti soolatüügaste raviks.

Levinumad fotograafilised kolloodiummenetlused:

**Kolloodiumnegatiiv ~
klaasil**

**Ambrotüüp ~
klaasil**

**Ferrotüüp ~
metallil**

**Pannotüüp ~
nahal**

Ferrotüüpia protsess

Metall kaeti musta lakiga (šellak), kuid oli võimalik osta ka juba eelnevalt mustaks värvitud plekki.

Plekile kallati kolloodium, mis sisaldas joodi või broomi soolasid.

Ferrotüüpia protsess

Plekkplaat kaeti kolloodiumiga ning asetati seejärel hõbenitraadi vanni.

Peale sensibiliseerimist asetati plaat märjalt kasseti.

Ferrotüüpia protsess

Kui klient oli paika sätitud ja plaat kolloodiumi ja hõbenitraadiga kaetud, toimus pildistamine.

Pärast pildistamist ilmutatakse ferrotüüp koheselt raudsulfaadi või lämmastikhappe toimel.

Ferrotüüpia protsess

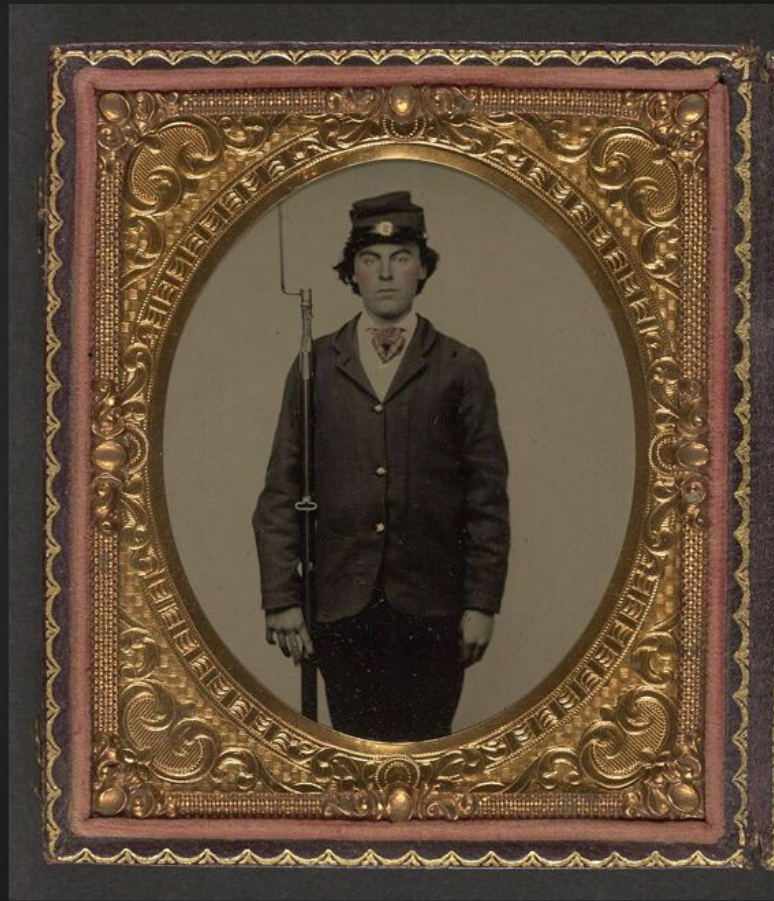

**Kinnistatakse harilikus naatrium
tiosulfaadis.**

Lakitakse või vahatatakse.

Kõige populaarsemaks sai ferrotüüpia Ameerika kodusõja ajal 1861-1865.a.

Ferrotüüpe vormistati ümbristesse mõõtudega 6x9cm, aga ka medaljonidesse, prossidesse ja sõrmustesse.

Väikesemõõdulisi pilte pildistati spetsiaalsete kaameratega, mis suutsid korraga pildistada 12-16 kujutist ühele plaadile.

The ROYAL MAIL PHOTO STAMP CAMERA.

At one exposure these Cameras take 15 photographs on a quarter-plate, which can afterwards be finished to resemble a sheet of stamps, with perforations and gummed backs.

The Camera is made of mahogany polished, and is divided into 15 compartments. The front carries 15 lenses so that it can be supplied for copying or direct photography.

Model I.	For taking direct photographs	£1 5 0
Model II.	For copying from C.D.V. portraits ...	1 5 0 A
Model III.	“ “ Cabinet “	1 5 0

Baseboard & Easel

for Copying Camera only
10 0 A

Accessories.

Dark Slides	1/6 B
Border Masks	1/0
Perforated P.O.P. ...	1 0 A
Special Gum	0/6

Shows the Royal Mail arranged on baseboard for copying from either a C.D.V. or Cabinet photograph.

Ferrotüüpia levikuga tekkisid tänavatele ja laatadele nn kiirfotograafid, kes paari minuti jooksul tellijale pildi kätte andsid.

Kiirfotograafid olid levinud ka hiljem, kuid siis kasutati teist fotomenetlust: pildistati esmalt postkaartpaberile pabernegatiiv, ilmutati see kaamera sees olevates vannides ning seejärel pildistati negatiiv uuesti ümber. Kogu tegevus võttis aega 2-5 minutit.

Ferrotüüpide säilivus

Murdekohad

Koorumine

Tuhmumine

Vahepeal on ferrotüüpia pea 100 aastat unustuse hõlmas olnud, kuid nüüd on fotomenetlus uuesti populaarseks saanud. Enam ei leia küll tänavanurkadelt mustakastimehi, kuid unustatud tehnikat kasutavad fotohuvilised ja kunstnikud.

